

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi in cenjeni gostje!

V veliko veselje in čast mi je danes stati tu pred vami in spregovoriti o našem JUBILEJU, o častitljivi **70. obletnici** podpisa prve Kolektivne pogodbe za dejavnost gradbeništva.

Skozi mesece, leta in desetletja se je dogodilo veliko vzponov in padcev, življenjska pot gradbenega sindikata je bila posuta s trnjem in tudi z cvetjem. Nad delavce so se zgrinjali težki oblaki negotovosti, ki so kdaj pa kdaj zakrili upanje in iskre v očeh. Bili so tudi dnevi obsijani s srečo, ko se je smelo z zaupanjem gledalo v prihodnost. Bilo je delo, bila je plača, a kaj hitro se je skozi leta ta situacija spreminjala. Prav gradbeni delavec je najbolj občutil vse letne čase, ki so si podajali roko: naj bo to jesen, zima, pomlad ali poletje. Prav gradbeni delavec pozna vse slabosti in prednosti letnih časov in svojega težko prigarane kruha. Roka gradbinca je kot usnje, močna kot Krpanova pest, križ pa upognjen pod težo bremena kot breza. Da, težek je kruh gradbinca. Kar dobro veste prav vi tukaj prisotni!

Naj Vas popeljem v tista davna leta, ko so se pojavila semena gradbenega sindikata in kalitev skozi čas.

Gradbeni stavbinski delavci so spadali v najnižjo socialno kategorijo delavstva, ki je bila najbolj izkoriščana in najslabše plačana, ter z najdaljšim delovnim časom. Kljub tem dejstvom so se, v letih po letu 1920, prej in boljše organizirali gradbeni delavci v drugih delih bivše Jugoslavije. V Sloveniji ni bilo centralne organizacije vse do leta 1936. Bile so le manjše podružnice v različnih krajih Slovenije.

Avgusta leta 1936 je bil v Ljubljani sestanek predvidenega vodstva Zveze gradbenih delavcev, ki mu je prisostvoval Tone Tomšič. Na sestanku so pripravili okvirno enotni akcijski načrt za novo sindikalno organizacijo stavbincev Slovenije. Naslednja zahteva je bila po konkretnih akcijah za izboljšanje socialnega položaja in za zagotavljanje osnovnih pravic iz dela.

Maja 1936 leta je bila ustanovljena podzveza Zveze gradbenih delavcev za Jugoslavijo. V tem letu so pripravili prvi osnutek KP, maja pa so delodajalci končno odbili predlog KP za stavbinske delavce. To je povzročilo veliko nezadovoljstvo in je strnilo sindikalne vrste, da so začeli priprave na stavko, ki se je začela 2. junija 1936 in je trajala 9 dni. Bila je množična, dobro organizirana, z jasno postavljenimi cilji in se je zaključila s popolnim uspehom stavkajočih.

KP pogodba je bila podpisana **26. maja 1937** z veljavnostjo na dan **4. junij 1937**, kar je velik mejnik v organiziranem delovanju našega sindikata.

In skozi leta, mesece, desetletja se je gradbeni delavec pilil in kalil. Postal je klen! In vse bolj se je zavedal svojih pravic! Kajti delodajalci potrebujejo delojemalce in obratno, delavci predstavljamo osnovo gospodarstva in brez nas bi gospodarstvo kmalu propadlo. Tudi z argumenti, ki jih venomer ponavljajo delodajalci, se zato ne moremo povsem strinjati.

Zato so se naši sindikalni kolegi pred nami borili za boljši danes. In danes je tukaj! V letu, ki je za nami smo imel 4. skupščino SDGD Slovenije, kjer smo pregledali kaj vse smo v zadnjem 4-letnem obdobju naredili. Izvolili smo novo vodstvo, postavili

smo si nove cilje in temelje, ki jih uresničujemo in tako kot naši kolegi pred desetletji danes prav mi pišemo zgodovino.

In sedanost?

Poslovanje družb v slovenskem gradbeništvu je v zadnjih letih, še posebej pa v preteklem letu, zelo dobro, lahko bi rekli tudi odlično. Podjetniški optimizem in pozitivna pričakovanja opogumljajo investitorje na področju stanovanjske gradnje, poslovnih objektov, državni nacionalni program izgradnje avtocest pa je glavni pospeševalec investicij na področju nizkih gradenj. Tudi lanske lokalne volitve so dodatno pospeševale investicije, v naslednjem letu pa so pred nami zopet državnozborske, vsaka oblast pa se rada prikupi volivcem tudi s konkretnimi pridobitvami. In prav je tako. Tudi od predsedovanju Slovenije EU v naslednjem letu si gradbeniki obetamo dodatne posle. Nekateri kazalniki vsekakor potrjujejo navedene trditve. Rast dodane vrednosti v preteklem letu izkazuje skoraj **12%** rast, kar je daleč največ v slovenskem gospodarstvu. Vrednost izvedenih gradbenih del se je v obdobju leta dni povečala za preko **35%**, tudi podatki za daljša pretekla obdobja so ugodni, saj glede na leto 2000 izkazujejo blizu **60%** rast po posameznih področjih dejavnosti v gradbeništvu. Očitno tudi vodilni v družbah gradbeništva verjamejo v stabilno dolgoročno rast saj so bili v dveh največjih družbah izvedeni managerski odkupi. Zelo pa je prisotno prepletanje solastništva v posameznih družbah, ustanavljanje skupnih družb za izvedbo posameznih projektov, skupna vlaganja pri povezovanju na skupnem produktu ipd. Bivša specializirana cestna podjetja so postale močne gradbene družbe, ki zelo uspešno poslujejo, med prvimi tremi po dobičku v preteklem letu sta kar dve bivši cestni podjetji iz štajerskega konca Slovenije. Dobički gradbenih družb tudi sicer v preteklih letih neprestano naraščajo, po prvih podatkih bodo v letu 2006 za preko **20%** višji kot leto poprej.

V SDGD Slovenije smo seveda s takšnimi rezultati zadovoljni, žal pa ugotavljamo, da se ti ne poznajo sorazmerno tudi v plačah zaposlenih na področju gradbeništva in z njim povezanimi dejavnostmi. Celo več, opažamo, da prihaja zaradi velikega povečanja obsega dela do kršenja zakonov in kolektivnih pogodb, predvsem na področju dolžine delovnega časa, prerazporejanja delovnega časa, odmorov, počitkov itd...

V preteklih dveh letih sicer opažamo zmanjšanje razkoraka plač, v preteklem letu je bila realna rast plač **4%**, kar je več kot v drugih sektorjih gospodarstva. Verjamemo da je to tudi rezultat dela v SDGD ter aktivnosti pri sklepanju kolektivnih pogodb in iz njih izhajajočih dogovorov. Ta sektor je v letu 2006 zaposloval preko **80.000** ljudi, kar pomeni dobrih **7%** več kot v preteklem letu, ta številka pa še narašča iz meseca v mesec. Še vedno ugotavljamo, da za delo v gradbeništvu ni dovolj zanimanja med domačimi delavci zato je nujno zaposlovanje tuje delovne sile izven držav EU. V SDGD smo prepričani, da je pomanjkanje delavcev v gradbeništvu povezano tudi z nizko ceno dela, ki se kljub velikemu povpraševanju ne povečuje primerljivo. Glede na dosežene rezultate poslovanja v gradbeništvu vsekakor pričakujemo občuten dvig osnovnih plač na pogajanjih za plače na državnem nivoju. Argumenti so vsekakor na naši strani, v kolikor pa jih pogajalci na delodajalski strani ne bodo pripravljene upoštevati moramo biti pripravljene tudi na druge oblike sindikalnega pritiska kakršne so uporabili tudi naši kolegi pred 70-timi leti za dosego upravičenih zahtev.

Uspešni bomo, če bomo medsebojno usklajeni, zato gradimo skupaj za ljudi!

Naj zaključim z besedami Gustava Radbrucha:

Naša pravica je pravica do izpolnjevanja dolžnosti
pravica, da storimo svojo dolžnost
in zato je naša dolžnost,
da obvarujemo svojo pravico.

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi in cenjeni gostje zahvaljujem se vam za vašo pozornost. Letošnjim nagrajencem pa iz srca čestitam, za njihov dosedanji trud in naj jim bo to dobra popotnica za vnaprej.

Vsem skupaj pa želim prijetne trenutke še naprej. Hvala.

Velenje, 1.junij 2007

Predsednica SDGD Slovenije
Tanja Šuligoj